

Forfatter: Paludan-Müller, Fr.

Titel: Udrag fra Dandserinden

Citation: Paludan-Müller, Fr.: "Dandserinden", i Paludan-Müller, Fr.: *Dandserinden*, udg. af Berit Ziegler, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 139. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-paludanm04-shoot-idm140348531838624/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Dandserinden

18. juli 1835 i *Kjøbenhavnsposten*: »Kun maatte man igjen advare denne Digter [: Bagger] mod det Misgreb, som den sindrige Forfatter af *Dandserinden* forleedes til, idet han ikke gav flere lyriske Stemninger, af sand Værdi, deres naturlige Form i forskjellige lyriske Digte, men indflettede dem i en ubetydelig Historie om denne Dandserinde, hvorved deres Monotonie blev trættende, deres naturlige Musik tildeels udtværet til fad Klang, og deres bly, men dybe Betydning vanhelliget ligesom til Spøg eller Pral» (9. årg., nr. 169).

Svaret kom prompte den 22. juli 1835 fra en anonym »r.l.-« i artiklen *Til Recensenten af »min Broders Levnet*: »Det glædede Indsenderen, at skimte Agtelse for Christendommen hos Forf. af Rec.; men skulde han maaskee være saa eensidig, at hans Skjønhedsands aldeles ikke kunde officeres [: påvirkes] af et Digt, som, skjøndt ikke christeligt, dog indeholder et Stadium, der er nødvendigt for at blive en sand, troende Christen? Lad Historien om *Dandserinden* være ubetydelig, saa skal dog et saa enestaaende Udtryk ikke bruges, thi Historien om hende er ogsaa poetisk; og blive da de tre skjønne lyriske Digtes Værd forringet ved at staae blandt andre Vers? [...] Har den lette, herlige Form ikke tiltalt Dem; ikke den dybe Følelse, som paa saa mange Steder lyser frem; ikke den smertefulde Længsel, som er udtalt i det hele Digt? Og dette skal kaldes Løgn og Pral! Hvis De forbliver fast ved denne Ytring, da er De en uværdig Dømmer, hvis *Roes* selv ikke turde opmuntre en Forfatter.» (*Kjøbenhavnsposten*, 9. årg., nr. 172). Her opfattes desillusionen altså også kun som en fase, ungdommen skal igennem.

Det er påfaldende, så meget man gør for at trække *Dandserinden* ind i harmonien: man ser helst glimt af det gode, kalder desillusionen en overgang og så videre, men værket har åbenbart haft så megen appel til agtværdige læsere, at det ikke bare kunne forvises til smudslitteraturen.

Paludan-Müller takkede »underdanigst« de fleste af sine kritikere; der eksisterer således et brev fra Paludan-Müller til A.P. Liunge fra den 24. feb. 1833 (NdB, 2. rk., Kgl. Bibl.) og et til H.C. Ørsted fra den samme dag. Det sidste brev afslører, at Ørstedes kritik fik betydning for den unge digters udvikling: »Imidlertid har jeg besluttet – hvad mine poetiske Bestræbelser angaaer – i det mindste for en Tid, aldeles at vende mig fra mit eget Indre til det udvortes Liv; da meget af det, som nu trykker og ængster, maaskee netop er af den Natur, at det

kun kan hæves og oplæres af Tiden, og da en klar og uhildet Anskuelse af det Objective maaskee renser og luttret det Specil, hvori man bør betragte sig selv og sit Liv.» (Ørst. 1-2,2, Kgl. Bibl.; trykt i *Breve fra og til Ørsted*, 1870, 2. Saml., s. 115-16). Brevet kom til at stå som indledningen til en total ændring i forfatterens liv.

Hvorledes Paludan-Müller senere så på sit ungdomsværk, fortæller digterens nevø, dr.med. Fritz Lange (1842-1907), i en anekdote: »Mangfoldige Aar efter, medens han en Dag paa Fredensborg Slot ventede i Kongens Audiensgemak, underholdt en gammel Hofmand ham paa det Elskværdigste og yttrede blandt andet, at »Dandserinden« hørte til hans stædige aandelige Kost. »Det var saamænd en mager Kost.« føjede Paludan-Müller smilende til, da han fortalte Historien.» (Fr. Lange: *Fredrik Paludan-Müller*, s. 73).

## IX. Fra desillusion til positivitet

Efter udgivelsen af *Dandserinden* rygtedes navnet på forfatteren hurtigt, og Paludan-Müller så sig pludselig som centrum for det københavnske selskabsliv. Store navne som H.C. Ørsted, Chr. Mølbech, J.L. Heiberg og hans hustru, Johanne Luise Heiberg (1812-90), inviterede den unge digter til sammenkomster, hvor han præsenteredes for de mest fremtrædende danske forfattere og opbyggede en udsøgt bekendtskabskreds. Det kongelige Teater tog den unge digterspire ind i varmen og opførte det først afviste skuespil *Kjærlighed ved Hoffet*, og som hyldest til *Dandserindens* forfatter oplæstes digtene *St. Helena* og *Den ottende Kunst* i 1837 for publikum på teatret.

Paludan-Müller virkede som en munter og livlig selskabsløve, der drog kvinderne til sig – ifølge Fru Heibergs erindringer. J.L. Heiberg kunne til en kedelig fest hviske til sin hustru: »gid Paludan-Müller ville komme«, for så vidste de, at situationen var reddet. På den anden side kunne det være et problem at slippe af med digteren igen på en pæn måde. Heiberg måtte da gribe til det sidste middel: milde trusler om at lade rede en sofa op i stuen, hvis gæsten ikke fandt døren. Hvorvidt Paludan-Müller spøjte, da han skrev følgende brev til Fru Heiberg den 11. marts 1836, må stå hen i det uvisse: vi »slog alle Meubler og alle Speile istykker, knuste Glas, Flasker og Tallerkener, tog Tappen af alle Viinhandlernes Tønder, og lode Rom, Viin og